

UMOWA O WSPÓŁPRACY**na rzecz partnerstwa i rozwoju między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Islamską Republiką Afganistanu, z drugiej strony**

KRÓLESTWO BELGII,

REPUBLIKA BUŁGARII,

REPUBLIKA CZESKA,

KRÓLESTWO DANII,

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC,

REPUBLIKA ESTOŃSKA,

IRLANDIA,

REPUBLIKA GRECKA,

KRÓLESTWO HISZPANII,

REPUBLIKA FRANCUSKA,

REPUBLIKA CHORWACJI,

REPUBLIKA WŁOSKA,

REPUBLIKA CYPRYJSKA,

REPUBLIKA ŁOTEWSKA,

REPUBLIKA LITEWSKA,

WIELKIE KSIĘSTWO LUKSEMBURGA,

WĘGRY,

REPUBLIKA MALTY,

KRÓLESTWO NIDERLANDÓW,

REPUBLIKA AUSTRII,

RZECZPOSPOLITA POLSKA,

REPUBLIKA PORTUGALSKA,

RUMUNIA,

REPUBLIKA SŁOWENII,

REPUBLIKA SŁOWACKA,

REPUBLIKA FINLANDII,

KRÓLESTWO SZWECJI,

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ,

Umawiające się Strony Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zwane dalej „państwami członkowskimi”, i

UNIA EUROPEJSKA, zwana dalej „Unią” lub „UE”,

z jednej strony, oraz

ISLAMSKA REPUBLIKA AFGANISTANU, zwana dalej „Afganistanem”,

z drugiej strony,

zwane dalej łącznie „Stronami”,

POTWIERDZAJĄC swoje zaangażowanie na rzecz suwerenności, niepodległości i integralności terytorialnej Afganistanu;

POTWIERDZAJĄC swoje przywiązanie do ogólnych zasad prawa międzynarodowego, celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych, międzynarodowych konwencji i rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ;

DOSTRZEGAJĄC związki historyczne, polityczne i gospodarcze łączące Strony;

POTWIERDZAJĄC dążenie do zacieśniania współpracy w oparciu o wspólne wartości i wzajemne korzyści;

ZWAŻYWSZY na wspólne cele polityczne, wartości i zobowiązania Stron, w tym do poszanowania zasad demokracji, praworządności, praw człowieka i dobrych rządów;

UZNAJĄC, że zasady te stanowią nieodłączną część długookresowego rozwoju;

UZNAJĄC, że naród afgański, za pośrednictwem legalnie ustanowionych, demokratycznych instytucji i na mocy konstytucji Afganistanu, jest prawowitym właścicielem i zarządcą procesów stabilizacji, rozwoju i demokratyzacji w Afganistanie;

MAJĄC NA UWADZE, że Unia jest zdecydowana wspierać wysiłki Afganistanu zmierzające do maksymalizacji jego rozwoju w ciągu najbliższych dziesięciu lat transformacji;

PODKREŚLAJĄC wzajemne zobowiązania podjęte na międzynarodowych konferencjach na temat Afganistanu w Bonn w grudniu 2011 r., w Tokio w lipcu 2012 r. i w Londynie w grudniu 2014 r.;

POTWIERDZAJĄC zobowiązanie Afganistanu do dalszej poprawy rządzenia oraz zaangażowanie Unii na rzecz trwałej współpracy z Afganistanem;

MAJĄC NA UWADZE, że Strony przykładają dużą wagę do kompleksowego charakteru stosunków, jakie zamierzają rozwijać za pośrednictwem niniejszej Umowy;

POTWIERDZAJĄC pragnienie wspierania postępu gospodarczego i społecznego swoich narodów i ich gotowość do utrwalenia, pogłębienia i zróżnicowania wzajemnych stosunków w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;

UZNAJĄC, że zgodnie z konstytucją Afganistanu, wzmocnienie pozycji kobiet oraz ich pełny i równoprawny udział we wszystkich sferach życia społecznego, w tym w podejmowaniu decyzji w procesie politycznym na wszystkich szczeblach, ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia równości i pokoju;

UZNAJĄC znaczenie współpracy na rzecz rozwoju z krajami rozwijającymi się, w szczególności z krajami o niskim dochodzie, krajami pokonfliktowymi oraz krajami śródlądowymi, dla ich trwałego wzrostu gospodarczego, zrównoważonego rozwoju oraz terminowej i pełnej realizacji celów rozwojowych uzgodnionych na poziomie międzynarodowym, w tym milenijnych celów rozwoju ONZ oraz wszelkich kolejnych wskaźników rozwoju przyjętych przez Afganistan, a także dla lepszej integracji Afganistanu w regionie;

UZNAJĄC, że należy podjąć skuteczne działania w celu wspierania uczciwości i odpowiedzialności, zapewnienia prawidłowego wykorzystania funduszy publicznych i zwalczania korupcji;

UZNAJĄC, że wzmocniona współpraca między Stronami powinna wspierać zdolność Afganistanu do poprawy jakości administrowania i rządzenia, jak również przejrzystość i skuteczność zarządzania finansami publicznymi;

POTWIERDZAJĄC znaczenie koordynacji na odpowiednich forach regionalnych i wielostronnych, w szczególności w odniesieniu do stanowiska Stron odnośnie do światowych wyzwań i regionalnej współpracy gospodarczej;

UZNAJĄC, że terroryzm stanowi zagrożenie dla ludzi i ich bezpieczeństwa oraz wyrażając swoje całkowite zaangażowanie na rzecz zwalczania wszelkich form terroryzmu, ustanowienia skutecznej współpracy międzynarodowej oraz instrumentów międzynarodowych w celu ich wyeliminowania w poszanowaniu prawa międzynarodowego, w tym praw człowieka i prawa humanitarnego;

POTWIERDZAJĄC wspólne dla obu Stron zaangażowanie w walkę z przestępczością zorganizowaną, w tym handlem ludźmi, przemytem migrantów i handlem narkotykami, między innymi za pośrednictwem mechanizmów regionalnych i międzynarodowych;

UZNAJĄC zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa spowodowane przez nielegalny handel środkami odurzającymi, a także potrzebę skoordynowanej współpracy regionalnej i międzynarodowej w celu przeciwdziałania uprawie, produkcji, ułatwieniom w handlu środkami odurzającymi, ich przemytowi i spożyciu oraz popytowi na nie, jak również przeciwdziałania nielegalnemu wykorzystywaniu prekursorów narkotykowych, a ponadto uznając w tym kontekście znaczenie zapewnienia alternatywnych źródeł utrzymania hodowcom maku;

UZNAJĄC konieczność przestrzegania międzynarodowych zobowiązań dotyczących rozbrojenia i nieprolifracji,

ZWAŻYWSZY, że Międzynarodowy Trybunał Karny stanowi ważne osiągnięcie na rzecz pokoju i sprawiedliwości na świecie, a jego celem jest skuteczne ściganie najpoważniejszych przestępstw budzących niepokój wspólnoty międzynarodowej;

UZNAJĄC, że handel i bezpośrednie inwestycje zagraniczne będą odgrywać istotną rolę w rozwoju Afganistanu i że Strony przywiązują szczególną wagę do zasad i postanowień dotyczących handlu międzynarodowego, zawartych między innymi w Porozumieniu ustanawiającym Światową Organizację Handlu (WTO);

WYRAŻAJĄC swoje pełne zaangażowanie w propagowanie zrównoważonego rozwoju w jego wszystkich wymiarach, w tym w takich kwestiach jak ochrona środowiska, skuteczna współpraca w celu zwalczania zmiany klimatu oraz skuteczne propagowanie i wdrażanie uznanych na forum międzynarodowym norm pracy;

PODKREŚLAJĄC znaczenie współpracy w zakresie migracji;

UZNAJĄC, że sytuacja uchodźców i przesiedleńców wewnętrznych oraz ich prawa podstawowe, w tym ich bezpieczny, zorganizowany i dobrowolny powrót do ich domów, wymagają szczególnej uwagi;

ODNOTOWUJĄC, że w przypadku gdyby Strony, w ramach niniejszej Umowy, porozumiały się odnośnie do umów szczegółowych dotyczących przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, które miałyby zostać zawarte przez Unię na podstawie części trzeciej tytułu V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowienia takich przyszłych umów nie byłyby wiążące dla Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii, chyba że Unia wraz ze Zjednoczonym Królestwem lub Irlandią, stosownie do ich odpowiednich wcześniejszych stosunków dwustronnych, powiadomi Afganistan, że Zjednoczone Królestwo lub Irlandia są związane takimi umowami jako część Unii zgodnie z Protokołem (nr 21) w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonym do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Podobnie wszelkie późniejsze środki wewnętrzne UE, które miałyby zostać przyjęte zgodnie z wyżej wymienionym tytułem V w celu wykonania niniejszej Umowy, nie byłyby wiążące dla Zjednoczonego Królestwa ani Irlandii, chyba że zgłosiłyby one chęć uczestniczenia lub przyjęcia takich środków zgodnie z protokołem nr 21. Odnotowując również, że takie przyszłe umowy lub takie późniejsze środki wewnętrzne UE wchodziłyby w zakres protokołu (nr 22) w sprawie stanowiska Danii, załączonego do wspomnianych Traktatów,

UZGADNIAJĄ, CO NASTĘPUJE:

TYTUŁ I

CHARAKTER I ZAKRES

Artykuł 1

Zakres stosowania i przedmiot

1. Strony ustanawiają niniejszym partnerstwo między sobą, w ramach swoich kompetencji, zgodnie ze swoimi przepisami, procedurami i zasobami oraz przy pełnym poszanowaniu międzynarodowych zasad i norm.
2. Partnerstwo to ma służyć zacieśnieniu dialogu i współpracy w celu:
 - a) wspierania pokoju i bezpieczeństwa w Afganistanie i w regionie;
 - b) wspierania zrównoważonego rozwoju, stabilnego i demokratycznego otoczenia politycznego i włączenia Afganistanu w gospodarkę światową;
 - c) nawiązania regularnego dialogu dotyczącego kwestii politycznych, obejmujących propagowanie praw człowieka i równouprawnienia płci oraz zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego;
 - d) wspierania współpracy na rzecz rozwoju w ramach wspólnego zobowiązania Stron do eliminacji ubóstwa i zwiększania skuteczności pomocy;

- e) rozwoju handlu i inwestycji między Stronami przynoszącego wzajemne korzyści oraz sprzyjającego współpracy we wszystkich obszarach gospodarki, handlu i inwestycji będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w celu ułatwienia zrównoważonych przepływów handlowych i inwestycyjnych oraz zapobiegania powstawaniu i usuwania przeszkód w handlu i inwestycjach, w sposób konsekwentny i komplementarny w stosunku do bieżących i przyszłych inicjatyw regionalnych;
 - f) poprawy koordynacji między Stronami w zakresie globalnych wyzwań, w szczególności poprzez promowanie rozwiązań wielostronnych; oraz
 - g) wspierania dialogu i współpracy w określonych sektorach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, obejmujących modernizację administracji publicznej i zarządzania finansami publicznymi, wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne, środowisko i zmianę klimatu, zasoby naturalne i surowce, reformę sektora bezpieczeństwa, kształcenie i szkolenia, energię, transport, rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich, usługi finansowe, podatki, cła, zatrudnienie i rozwój społeczny, ochronę zdrowia i bezpieczeństwo, statystykę, współpracę regionalną, kulturę, technologie informacyjne oraz sektor audiowizualny i sektor mediów.
3. W związku z tym zwraca się szczególną uwagę na budowanie zdolności, tak aby wspierać rozwój afgańskich instytucji i zapewnić Afganistanowi możliwość pełnego wykorzystania szans wynikających ze wzmocnionej współpracy na podstawie niniejszej Umowy.
4. Strony zachęcają do kontaktów między parlamentarzystami, przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i specjalistami z myślą o realizacji celów niniejszej Umowy, w szczególności w zakresie wspierania organów parlamentarnych i innych instytucji demokratycznych.
5. Strony starają się zwiększać wzajemne zrozumienie, między innymi poprzez współpracę takich podmiotów jak ośrodki analityczne, środowiska akademickie, przedsiębiorstwa oraz media, w formie seminariów, konferencji, kontaktów między młodzieżą i innych działań.

Artykuł 2

Zasady ogólne

1. Strony potwierdzają wspólne wartości określone w Karcie Narodów Zjednoczonych.
2. Strony uznają, że naród afgański, za pośrednictwem legalnie ustanowionych, demokratycznych instytucji i na mocy konstytucji Afganistanu, jest prawowitym właścicielem i zarządcą procesów stabilizacji, rozwoju i demokratyzacji w Afganistanie.
3. Poszanowanie zasad demokracji i praw człowieka, określonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka i innych międzynarodowych aktach prawnych dotyczących praw człowieka, oraz zasady praworządności stanowi fundament polityki wewnętrznej i międzynarodowej Stron oraz zasadniczy element niniejszej Umowy.
4. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do dalszej współpracy na rzecz osiągnięcia celów rozwojowych uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym i przyjętych przez Afganistan, w tym milenijnych celów rozwoju, oraz wszelkich późniejszych wskaźników rozwoju. Tym samym Strony uznają odpowiedzialność Afganistanu za przygotowanie i wdrożenie planów rozwoju gospodarczego i społecznego oraz odpowiednich polityk rozwojowych, w tym krajowych programów priorytetowych. W tym kontekście Strony potwierdzają swoje zaangażowanie na rzecz osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska, społeczeństwa integracyjnego i równouprawnienia płci.
5. Strony potwierdzają swoje przywiązanie do zasad dobrych rządów, w tym do niezależności organów parlamentarnych i sądownictwa oraz do walki z korupcją na wszystkich szczeblach.
6. Strony postanawiają, że współpraca na podstawie niniejszej Umowy będzie przebiegała zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi każdej ze Stron.

TYTUŁ II

WSPÓŁPRACA POLITYCZNA

Artykuł 3

Dialog polityczny

Ustanawia się stały dialog polityczny między Stronami, który w stosownych przypadkach może odbywać się na szczeblu ministerialnym. Służy on wzmocnieniu stosunków, przyczynia się do rozwoju partnerstwa i zwiększa wzajemne zrozumienie i solidarność. Strony zacieśniają dialog polityczny, tak aby służył on realizowaniu ich wspólnych interesów, w tym stanowisk zajmowanych przez Strony na forach regionalnych i międzynarodowych.

A. WSPÓŁPRACA W DZIEDZINIE PRAW CZŁOWIEKA, RÓWNOUPRAWNIENIA PŁCI ORAZ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

Artykuł 4

Prawa człowieka

1. Na podstawie art. 1 ust. 2 lit. c) i art. 2 ust. 3 Strony postanawiają współpracować w zakresie promowania i skutecznej ochrony praw człowieka, w tym – w stosownych przypadkach – w odniesieniu do ratyfikacji i wdrażania międzynarodowych instrumentów dotyczących praw człowieka. W ramach dialogu politycznego Strony dokonują przeglądu wykonania niniejszego artykułu.
2. Współpraca, o której mowa w ust. 1, może obejmować między innymi:
 - a) wspieranie opracowywania i wdrażania krajowych planów działania w zakresie praw człowieka;
 - b) promowanie praw człowieka i kształcenie w tej dziedzinie;
 - c) zwiększanie możliwości krajowych i regionalnych instytucji działających na rzecz praw człowieka w Afganistanie;
 - d) nawiązanie znaczącego, szeroko zakrojonego dialogu w zakresie praw człowieka; oraz
 - e) zacieśnianie współpracy z instytucjami ONZ działającymi w zakresie praw człowieka.

Artykuł 5

Równouprawnienie płci

1. Strony współpracują w celu wzmocnienia strategii i programów dotyczących kwestii płci, jak również budowania zdolności instytucjonalnych i administracyjnych oraz wspierania wdrażania strategii w dziedzinie równouprawnienia płci, w tym praw kobiet i wzmocnienia pozycji kobiet, w celu zapewnienia udziału mężczyzn i kobiet na równych zasadach we wszystkich obszarach życia gospodarczego, kulturalnego, politycznego i społecznego. Współpraca koncentruje się przede wszystkim na zwiększaniu dostępu kobiet do niezbędnych zasobów, aby mogły one w pełni korzystać ze swoich praw podstawowych, w szczególności prawa do kształcenia.
2. Strony wspierają tworzenie odpowiednich ram w celu:
 - a) zapewnienia, by kwestie związane z płcią były należycie uwzględniane we wszystkich strategiach, politykach i programach rozwojowych, w szczególności tych dotyczących uczestnictwa w życiu politycznym, zdrowia oraz umiejętności czytania i pisania; oraz
 - b) wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie promowania równouprawnienia płci oraz dążenia do przyjmowania środków korzystnych dla kobiet.

Artykuł 6

Społeczeństwo obywatelskie

1. Strony uznają rolę i potencjalny wkład zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności środowiska akademickiego, w ramach dialogu oraz współpracy odbywających się na podstawie niniejszej Umowy, jak również postanawiają wspierać skuteczny dialog ze społeczeństwem obywatelskim oraz jego skuteczny udział.
2. Strony współpracują ze sobą w celu wspierania roli społeczeństwa obywatelskiego, tak aby umożliwić mu:
 - a) zabieranie głosu w trakcie krajowych procedur politycznych, zgodnie z zasadami demokratycznymi oraz przepisami konstytucyjnymi;
 - b) otrzymywanie informacji o konsultacjach dotyczących strategii rozwoju i współpracy oraz polityk sektorowych, a także udział w takich konsultacjach, szczególnie w obszarach, które go dotyczą, włączając w to wszystkie etapy procesu rozwoju;
 - c) otrzymywanie środków finansowych w zakresie, w jakim pozwalają na to przepisy wewnętrzne każdej ze Stron, zgodnie z zasadami przejrzystości i odpowiedzialności oraz otrzymywanie wsparcia na potrzeby budowania zdolności w obszarach o szczególnym znaczeniu; oraz
 - d) uczestnictwo we wdrażaniu programów współpracy w dziedzinach, które go dotyczą.

B. BUDOWANIE POKOJU

Artykuł 7

Polityka budowania pokoju, zapobiegania konfliktom oraz ich rozwiązywania

1. Strony podkreślają swoje zaangażowanie w działania na rzecz pokoju i pojednania realizowane pod przewodnictwem Afganistanu. Podkreślają one znaczenie integrującego procesu pokojowego prowadzonego w oparciu o konsensus wśród wszystkich Afgańczyków wyrażony w ramach rady pokojowej Peace Jirga w lipcu 2010 r. oraz rady tradycyjnej Loya Jirga w listopadzie 2011 r. Potwierdzają one, że wstępnym warunkiem powodzenia procesu pokojowego jest przejęcie odpowiedzialności za ten proces przez naród afgański i instytucje afgańskie przy zdecydowanym wsparciu ze strony społeczności międzynarodowej.
2. Strony propagują dialog między państwami w regionie i poza nim, aby umożliwić im odegranie znaczącej roli we wspieraniu i ułatwianiu procesu pokojowego.
3. Strony przypominają o istotnej roli kobiet w rozwiązywaniu konfliktów i w budowaniu pokoju. Strony podkreślają znaczenie pełnego udziału i zaangażowania kobiet we wszelkie działania na rzecz zachowania i propagowania pokoju i bezpieczeństwa oraz konieczność zwiększenia ich roli w procesie decyzyjnym w odniesieniu do rozwiązywania konfliktów, zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1325(2000).
4. Wspólne działania w tym zakresie obejmują dążenie do budowania trwałego pokoju w Afganistanie i wspieranie aktywnej roli społeczeństwa obywatelskiego zgodnie z zasadami Nowego Ładu na rzecz państw niestabilnych.

C. WSPIERANIE BEZPIECZEŃSTWA MIĘDZYNARODOWEGO

Artykuł 8

Współpraca w odniesieniu do statutu rzymskiego

Strony uznają, że skuteczne funkcjonowanie Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK) stanowi ważne osiągnięcie na rzecz pokoju i sprawiedliwości na świecie. Strony potwierdzają, że najcięższymi przestępstwami budzącymi zaniepokojenie całej wspólnoty międzynarodowej należy zająć się w pierwszej kolejności, stosując środki dostępne na szczeblu krajowym we współpracy z MTK. Strony postanawiają współpracować w celu propagowania powszechnego przystąpienia do statutu rzymskiego przez:

- a) przedsięwzięcie stosownych kroków, by ratyfikować instrumenty dotyczące statutu rzymskiego, takie jak, w szczególności, umowa o przywilejach i immunitetach MTK;
- b) dzielenie się doświadczeniami w zakresie dostosowań prawnych wymaganych w celu ratyfikacji i wdrożenia statutu rzymskiego; oraz
- c) przedsięwzięcie działań mających na celu zachowanie integralności statutu rzymskiego.

Artykuł 9

Zwalczanie proliferacji broni masowego rażenia oraz zagrożenia bronią chemiczną, biologiczną, radiologiczną i jądrową

1. Strony uznają, że proliferacja broni masowego rażenia (BMR) i systemów jej przenoszenia zarówno do państw, jak i podmiotów niepaństwowych, stanowi jedno z największych zagrożeń dla stabilności i bezpieczeństwa na świecie.
2. Strony postanawiają zatem współpracować na forach międzynarodowych w celu zwalczania proliferacji BMR i środków jej przenoszenia poprzez całkowite przestrzeganie i krajowe wdrożenie istniejących zobowiązań na podstawie wielostronnych traktatów i konwencji o rozbrojeniu i nieprolifracji, jak również innych wielostronnych umów i zobowiązań międzynarodowych. Strony postanawiają, że niniejsze postanowienie stanowi zasadniczy element niniejszej Umowy.
3. Strony postanawiają także współpracować w zakresie poprawy wdrażania międzynarodowych aktów o rozbrojeniu i nieprolifracji BMR oraz środków jej przenoszenia obowiązujących Strony, a także podjąć działania w tym celu, między innymi poprzez wymianę informacji, wiedzy fachowej i doświadczeń.

4. Strony zgadzają się współpracować i współuczestniczyć w zwalczaniu proliferacji BMR i środków jej przenoszenia poprzez podjęcie działań zmierzających do, w stosownych przypadkach, podpisania wszystkich innych odpowiednich instrumentów międzynarodowych, ich ratyfikacji lub przystąpienia do nich, a także do ich pełnego wdrożenia.
5. Strony postanawiają ponadto współpracować w celu stworzenia skutecznego krajowego systemu kontroli wywozu, aby zwalczać proliferację towarów związanych z BMR, kontrolując zarówno wywóz, jak i tranzyt takich towarów, w tym poprzez kontrolę końcowego przeznaczenia technologii podwójnego zastosowania pod kątem BMR, oraz przewidując skuteczne środki odstraszające w przypadku naruszenia kontroli wywozu.
6. Strony uznają, że zagrożenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe (CBRJ) mogą mieć wysoce destrukcyjny wpływ na społeczeństwo. Strony uznają również, że zagrożenia te mogą być wynikiem działalności przestępczej (proliferaacji broni, przemytu), wypadków (przemysł, transport, laboratoria) lub zagrożeń naturalnych (pandemie). W związku z tym Strony zobowiązują się współpracować w celu poszerzenia zdolności instytucjonalnych w zakresie ograniczania zagrożeń CBRJ. Może to wymagać projektów dotyczących kwestii prawnych, otoczenia regulacyjnego, egzekwowania prawa, zagadnień naukowych, gotowości i współpracy na poziomie regionalnym.
7. Unia zapewnia w stosownych przypadkach wsparcie dla tych wysiłków, koncentrując się na budowaniu zdolności oraz pomocy technicznej.

Artykuł 10

Broń strzelecka i lekka oraz inna broń konwencjonalna

1. Strony uznają, że nielegalna produkcja broni strzeleckiej i lekkiej, jej transfer i obrót nią, w tym amunicją do tej broni, a także jej nadmierne gromadzenie, nieprawidłowe zarządzanie, niewłaściwe zabezpieczanie zapasów oraz niekontrolowane rozprzestrzenianie nadal stwarzają poważne zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego.
2. Strony postanawiają respektować i w pełni wykonywać swoje zobowiązania w zakresie zwalczania nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką, w tym amunicją do niej, zgodnie z obowiązującymi umowami międzynarodowymi oraz rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ, a także zobowiązaniami podjętymi przez Strony w ramach innych instrumentów międzynarodowych dotyczących tego obszaru, takich jak program działania ONZ dotyczący zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich jego aspektach.
3. Strony uznają znaczenie krajowych systemów kontroli transferu broni konwencjonalnej, zgodnie z obowiązującymi standardami międzynarodowymi. Strony uznają znaczenie stosowania takich kontroli w odpowiedzialny sposób, co przyczyni się do międzynarodowego i regionalnego pokoju, bezpieczeństwa i stabilności oraz ograniczenia cierpień ludzkich, jak również do zapobiegania przenikaniu broni konwencjonalnej.
4. Strony zobowiązują się do współpracy i zapewnienia koordynacji, komplementarności i synergii swoich wysiłków, aby uregulować międzynarodowy handel bronią konwencjonalną lub ulepszyć dotyczące go regulacje oraz aby zapobiegać nielegalnemu handlowi bronią, zwalczać go i eliminować. Strony postanawiają ustanowić regularny dialog polityczny, który będzie towarzyszył temu zobowiązaniu i przyczyni się do jego realizacji.

Artykuł 11

Zwalczanie terroryzmu

1. Strony są zdecydowane zwalczać terroryzm we wszystkich jego postaciach, w tym w kontekście regionalnym, w pełnym poszanowaniu praworządności i prawa międzynarodowego, oraz działać wspólnie, aby powstrzymać rozprzestrzenianie się ekstremistycznych ideologii, a w szczególności radykalizacji postaw wśród młodzieży. Strony zobowiązują się do współpracy ze swoimi międzynarodowymi partnerami w sprawie kompleksowej realizacji globalnej strategii ONZ w zakresie zwalczania terroryzmu.
2. Strony postanawiają współpracować w kwestiach istotnych dla zwalczania działalności terrorystycznej i wymieniać się informacjami dotyczącymi wszystkich istotnych kwestii, stosownie do sytuacji i zgodnie z przepisami prawa krajowego i międzynarodowego. Zwalczanie terroryzmu stanowi istotny element tej współpracy. Strony postanawiają propagować wdrażanie odpowiednich instrumentów i konwencji międzynarodowych w tej dziedzinie. W związku z tym budowanie zdolności będzie obejmowało odpowiednie obszary wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych.

TYTUŁ III

WSPÓŁPRACA NA RZECZ ROZWOJU

Artykuł 12

Współpraca na rzecz rozwoju

1. Głównymi celami współpracy na rzecz rozwoju są: osiągnięcie milenijnych celów rozwoju (oraz wszelkich późniejszych wskaźników rozwoju), eliminacja ubóstwa, zrównoważony rozwój i integracja z gospodarką światową, ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Strony uznają, że współpraca między nimi ma zasadnicze znaczenie dla sprostania wyzwaniom rozwojowym, przed którymi stoi Afganistan, a budowanie instytucji powinno stanowić jej istotną część.
2. Współpraca ta uwzględnia strategię i programy rozwoju społeczno-gospodarczego Afganistanu, w szczególności jego krajową strategię rozwoju i inne środki uzgodnione podczas międzynarodowych konferencji dotyczących rozwoju Afganistanu, deklarację londyńską z 2010 r., proces kabulski, konkluzje z konferencji w Bonn z grudnia 2011 r., deklarację tokijską w sprawie partnerstwa na rzecz samodzielności Afganistanu oraz tokijskie ramy wzajemnej rozliczalności z lipca 2012 r., przy pełnym uwzględnieniu strategii gospodarczo-rozwojowej afgańskiego rządu „Samodzielność w praktyce: zobowiązania do reform a odnowione partnerstwo”, przedstawionej podczas konferencji w Londynie w 2014 r.
3. Strony wykorzystują współpracę na rzecz rozwoju, aby między innymi umocnić afgańskie instytucje rządowe oraz stworzyć warunki dla zrównoważonego rozwoju i długofalowego wzrostu gospodarczego, zgodnie z krajowymi programami priorytetowymi oraz strategią gospodarczo-rozwojową Afganistanu „Samodzielność w praktyce: zobowiązania do reform a odnowione partnerstwo”. Będą to główne narzędzia realizacji tej strategii oraz zobowiązań podjętych przez Afganistan w Bonn, Tokio i Londynie. Unia, w ramach współpracy z Afganistanem, w pełni uwzględnia tokijskie ramy wzajemnej rozliczalności (lub wszelkie późniejsze wspólnie uzgodnione ramy) i w programowaniu swojej pomocy uwzględnia zobowiązania, w tym zobowiązania finansowe, oraz szczegółowe ustalenia określone w tych ramach.
4. Strony potwierdzają, że będą dążyć do osiągnięcia milenijnych celów rozwoju, przyjętych przez Afganistan, oraz wszelkich późniejszych wskaźników rozwoju, a także potwierdzają swoje zobowiązanie do respektowania Deklaracji paryskiej w sprawie skuteczności pomocy, Programu działania z Akry i dokumentu końcowego z posiedzenia w Pusanie, w szczególności w odniesieniu do Nowego Ładu na rzecz państw niestabilnych.
5. Strony postanawiają propagować wspólne działania zgodnie ze swoimi przepisami, procedurami i zasobami oraz przy pełnym poszanowaniu międzynarodowych zasad i norm. Strony postanawiają, że ich współpraca na rzecz rozwoju będzie spełniała wymogi wspólnego zobowiązania do skuteczności pomocy, realizowanego w sposób uwzględniający odpowiedzialność decyzyjną Afganistanu, dostosowany do priorytetów krajowych Afganistanu i przynoszący wymierne i trwałe rezultaty w zakresie rozwoju narodu afgańskiego i długookresowej stabilności gospodarczej kraju, zgodnie z tym co uzgodniono w trakcie międzynarodowych konferencji dotyczących Afganistanu. Strony postanawiają zmaksymalizować potencjał pomocy rozwojowej dla budowania pokoju, w miarę możliwości w ramach Nowego Ładu na rzecz państw niestabilnych.
6. W związku z powyższym Strony postanawiają regularnie monitorować wpływ swojej współpracy na rzecz rozwoju za pośrednictwem Wspólnego Komitetu ustanowionego na mocy art. 49 oraz oceniać jej wkład w osiągnięcie milenijnych celów rozwoju, przyjętych przez Afganistan, oraz wszelkich późniejszych wskaźników rozwoju.
7. Następujące kwestie będą systematycznie uwzględniane we wszystkich obszarach współpracy na rzecz rozwoju: prawa człowieka, problematyka płci, demokracja, dobre rządy, zrównoważenie środowiskowe, zmiana klimatu, ochrona zdrowia, rozwój instytucjonalny i budowanie zdolności, zwalczanie korupcji, zwalczanie narkotyków i skuteczność pomocy.
8. W odniesieniu do elementów infrastruktury, Strony rozważają wykorzystanie mechanizmów, takich jak łączenie dotacji i pożyczek z międzynarodowych instytucji finansowych, oraz inne instrumenty podziału ryzyka w celu uruchomienia dodatkowych zasobów, a co za tym idzie zwiększenia wpływu unijnej pomocy.
9. Strony postanawiają, że współpraca gospodarcza musi zostać wdrożona tak, aby chronić interesy członków społeczeństwa znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w tym kobiet i dzieci, z naciskiem na ochronę zdrowia, kształcenie, rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich.

10. Strony postanawiają, że wymiana handlowa powinna sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi we wszystkich jego aspektach i że należy poddać ocenie jej skutki gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Strony postanawiają zachęcać swoje przedsiębiorstwa do przyjmowania najwyższych standardów w zakresie odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej, w myśl uzgodnionych na szczelbu międzynarodowym zasad i norm, takich jak te ustanowione w wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych oraz w inicjatywie ONZ Global Compact.
11. Strony starają się propagować skuteczne wdrażanie podstawowych norm pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) oraz zacieśniają współpracę w zakresie zatrudnienia i kwestii społecznych, w tym w zakresie zasad godnej pracy.
12. Strony zamierzają ponadto propagować politykę mającą na celu zagwarantowanie dostępności i dostaw żywności dla ludności oraz paszy dla zwierząt gospodarskich, w sposób zrównoważony oraz przyjazny dla środowiska.
13. Strony zobowiązują się do wymiany opinii i współpracy w ramach wszelkich odpowiednich regionalnych i międzynarodowych forów i organizacji, takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych oraz jej agencje i organizacje, z zamiarem poprawy podziału pracy w ramach współpracy na rzecz rozwoju oraz zwiększenia skuteczności pomocy w terenie.
14. Strony postanawiają również propagować współpracę w dziedzinach wymienionych w niniejszym artykule między ośrodkami analitycznymi, środowiskami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami, podmiotami działającymi w sektorze kultury oraz mediami poprzez organizację, w stosownych przypadkach, seminariów, konferencji i innych powiązanych działań.

TYTUŁ IV

WSPÓŁPRACA W ZAKRESIE HANDLU I INWESTYCJI

Artykuł 13

Współpraca handlowa

1. Strony podejmują dialog na temat dwustronnego i wielostronnego handlu oraz kwestii związanych z handlem, mając na względzie zacieśnienie dwustronnych stosunków handlowych i rozwój wielostronnego systemu handlowego, między innymi przez poparcie dla członkostwa Afganistanu w WTO.
2. Strony zobowiązują się propagować rozwój i zróżnicowanie swojej wymiany handlowej w jak największym stopniu i w sposób przynoszący wzajemne korzyści. Strony zobowiązują się do stworzenia lepszych i przewidywalnych warunków dostępu do rynku poprzez dążenie do eliminacji barier w handlu, a w szczególności poprzez terminowe likwidowanie barier pozataryfowych i ograniczeń w handlu, które nie są zgodne z regułami WTO, a także poprzez podejmowanie działań poprawiających przejrzystość, z uwzględnieniem prac prowadzonych w tej dziedzinie przez organizacje międzynarodowe, których Strony są członkami.
3. Uznając, że handel jest niezbędny dla rozwoju oraz że preferencyjne uzgodnienia handlowe okazały się korzystne dla krajów rozwijających się, Strony starają się zintensyfikować konsultacje i współpracę w zakresie ich skutecznej realizacji.
4. Strony informują się wzajemnie o rozwoju polityki handlowej i polityki w kwestiach związanych z handlem, takich jak rolnictwo, bezpieczeństwo żywności, ochrona konsumentów i środowisko. Będą one także badać możliwości zacieśnienia swoich stosunków handlowych i inwestycyjnych, w tym – w stosowanych przypadkach – poprzez negocjowanie innych umów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania.
5. Strony wykorzystują w pełni pomoc na rzecz wymiany handlowej oraz inne odpowiednie programy, w tym pomoc techniczną w zakresie budowania zdolności, w celu zacieśnienia dwustronnych stosunków handlowych i inwestycyjnych.
6. Strony uznają znaczenie wspierania regionalnego rozwoju gospodarczego, zgodnie z tytułem VII.
7. Strony konsultują się niezwłocznie, zgodnie z art. 54, w sprawie wszelkich rozbieżności dotyczących stosowania niniejszego tytułu.

*Artykuł 14***Klauzula największego uprzywilejowania**

1. Strony udzielają sobie klauzuli największego uprzywilejowania w dziedzinie wymiany handlowej zgodnie z Układem Ogólnym w sprawie Taryf Celnych i Handlu 1994.
2. Klauzula największego uprzywilejowania, o której mowa w ust. 1, nie ma zastosowania do preferencji udzielonych przez którąkolwiek ze Stron na podstawie postanowienia zawartego w umowie ustanawiającej unię celną, strefę wolnego handlu lub równoważny obszar preferencyjnego traktowania.

*Artykuł 15***Sprawy sanitarne i fitosanitarne**

1. Strony współpracują w zakresie bezpieczeństwa żywności oraz spraw sanitarnych i fitosanitarnych w celu ochrony życia i zdrowia ludzi, zwierząt i roślin na terytoriach Stron.
2. Strony prowadzą rozmowy i wymieniają informacje na temat swoich odpowiednich środków zdefiniowanych w Porozumieniu WTO w sprawie stosowania środków sanitarnych i fitosanitarnych, Międzynarodowej konwencji ochrony roślin, a także określonych przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt i Komisję Kodeksu Żywnościowego.
3. Strony postanawiają podjąć współpracę w zakresie budowania zdolności w sprawach sanitarnych i fitosanitarnych. Taka współpraca jest dostosowana do potrzeb każdej ze Stron i ma na celu wspieranie każdej Strony w przestrzeganiu wymogów prawnych drugiej Strony.
4. Strony nawiązują w odpowiednim czasie, na wniosek jednej ze Stron, dialog w sprawach sanitarnych i fitosanitarnych.
5. Strony wyznaczają punkty kontaktowe w celu porozumiewania się w sprawach, których dotyczy niniejszy artykuł.

*Artykuł 16***Bariery techniczne w handlu**

Strony wspierają korzystanie przez Afganistan z międzynarodowych i europejskich norm jako podstawy opracowania przepisów technicznych i procedur oceny zgodności. Strony współpracują ze sobą oraz wymieniają się informacjami na temat norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności w celu zapewnienia, by były one przygotowywane, przyjmowane i stosowane w sposób przejrzysty i skuteczny i aby nie tworzyły niepotrzebnych barier w handlu dwustronnym.

*Artykuł 17***Cła**

1. Strony dążą do zacieśniania współpracy między organami celnymi, aby zapewnić przejrzyste środowisko handlowe, ułatwiać handel, zwiększać bezpieczeństwo łańcucha dostaw, poprawiać bezpieczeństwo konsumentów, hamować przepływ towarów naruszających prawa własności intelektualnej i zwalczać nadużycia finansowe i przemysł.
2. W tym celu Strony w szczególności dzielą się wiedzą fachową oraz badają możliwości uproszczenia procedur, zwiększenia przejrzystości i rozwinięcia współpracy. Strony dążą także do zbieżności poglądów i wspólnych działań w kontekście odpowiednich ram międzynarodowych.
3. Stosownie do potrzeb Strony zawierają protokoły o współpracy celnej i o wzajemnej pomocy administracyjnej w ramach instytucjonalnych określonych w niniejszej Umowie bez uszczerbku dla innych form współpracy.
4. Strony współpracują w celu zmodernizowania afgańskiej administracji celnej, zgodnie z właściwymi konwencjami międzynarodowymi, w celu poprawy jej efektywności organizacyjnej i skuteczności jej instytucji pod względem świadczenia usług, przy zapewnieniu przejrzystego zarządzania środkami publicznymi oraz odpowiedzialności za nie. Budowanie zdolności stanowi istotny element tej współpracy.

*Artykuł 18***Inwestycje**

1. Strony zachęcają do bezpośrednich inwestycji zagranicznych poprzez rozwój atrakcyjnych i stabilnych warunków inwestycyjnych. W tym celu Strony mogą, w razie potrzeby, zainicjować spójny dialog mający na celu pogłębienie zrozumienia i poprawę współpracy w kwestiach dotyczących inwestycji, badanie mechanizmów administracyjnych ułatwiających przepływy inwestycji oraz propagowanie stabilnych i przejrzystych przepisów sprzyjających inwestorom.
2. Z myślą o zwiększeniu unijnych bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Afganistanie Strony podkreślają rolę, jaką odgrywa pod tym względem zaangażowanie sektora prywatnego, i w tym kontekście uznają potrzebę istnienia publicznych środków i zachęt, takich jak dostęp do kredytów i gwarancji inwestycyjnych.

*Artykuł 19***Usługi**

Strony nawiązują konstruktywny dialog mający w szczególności na celu:

- a) wymianę informacji na temat otoczenia regulacyjnego każdej ze Stron;
- b) ułatwianie dostępu do rynków drugiej Strony;
- c) ułatwianie dostępu do źródeł kapitału i technologii; oraz
- d) ułatwianie handlu usługami między Stronami i na rynkach państw trzecich.

*Artykuł 20***Przepływy kapitału**

Strony dążą do ułatwienia przepływu kapitału, aby ułatwić osiągnięcie celów określonych w niniejszej Umowie.

*Artykuł 21***Zamówienia publiczne**

Strony będą współpracować w celu stworzenia skutecznego i nowoczesnego systemu zamówień publicznych w Afganistanie, w myśl uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym zasad dotyczących przejrzystości i procedur przetargowych oraz wspierania sprawiedliwego i optymalnego stosunku ceny do jakości w przypadku zamówień publicznych.

*Artykuł 22***Przejrzystość**

Strony uznają znaczenie przejrzystości oraz gwarancji praworządności przy stosowaniu przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących handlu. W tym celu Strony stosują art. X Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu 1994 oraz art. III Układu ogólnego w sprawie handlu usługami.

*Artykuł 23***Prawa własności intelektualnej**

1. Strony zobowiązują się do ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej, w tym oznaczeń geograficznych, zgodnie z postanowieniami umów międzynarodowych, których są stronami.

2. Strony współpracują w zakresie zwalczania wszelkich form nadużyć praw własności intelektualnej, w tym oznaczeń geograficznych, a także w zakresie walki z podrabianiem i piractwem. Strony postanawiają ułatwiać ten proces poprzez współpracę celną i inne stosowne formy współpracy administracyjnej, w tym poprzez ustanowienie i wzmocnienie organizacji zajmujących się kontrolą i ochroną takich praw oraz zacieśnianie współpracy w zakresie odpowiednich środków ułatwiających ochronę i rejestrację oznaczeń geograficznych drugiej Strony na swoim terytorium, uwzględniając międzynarodowe przepisy, praktyki i zmiany w tej dziedzinie oraz możliwości Stron.

TYTUŁ V

WSPÓŁPRACA W ZAKRESIE WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Artykuł 24

Praworządność, współpraca prawna i policyjna

1. W ramach swojej współpracy w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych Strony zwracają szczególną uwagę na konsolidację zasady praworządności, wzmocnienie instytucji na wszystkich szczeblach działających w dziedzinie egzekwowania prawa oraz organizacji wymiaru sprawiedliwości, łącznie z systemem penitencjarnym.
2. Współpraca Stron obejmuje wymianę informacji dotyczących systemów prawnych i prawodawstwa. Strony zwracają szczególną uwagę na prawa kobiet i innych grup znajdujących się w trudnej sytuacji, a także na ochronę i wykonanie tych praw.
3. Strony postanawiają współpracować w celu propagowania dalszych reform afgańskich sił policyjnych. Afganistan dołoży starań, aby wprowadzić najlepsze rozwiązania w zakresie cywilnych sił policyjnych. Unia będzie w dalszym ciągu wspierać rozwój wymiaru sprawiedliwości i policji afgańskiej, między innymi przez finansowanie sił policyjnych w ramach wieloletniego programu orientacyjnego na lata 2014–2020, zgodnie z przygotowanymi przez Komitet Pomocy Rozwojowej OECD definicjami kwalifikujących się rodzajów działalności.
4. Strony postanawiają współpracować w celu modernizacji afgańskiego sektora bezpieczeństwa i w tym celu zamierzają:
 - a) wzmocnić sądownictwo i wymiar sprawiedliwości, łącznie z systemem penitencjarnym, a w szczególności skoncentrować się na utrwaleniu niezależności sądownictwa;
 - b) zwiększyć skuteczność cywilnych sił policyjnych w Afganistanie;
 - c) poprawić ramy prawne i instytucjonalne w tej dziedzinie; oraz
 - d) budować zdolności w zakresie kształtowania i realizacji polityki w ramach afgańskiego wymiaru sprawiedliwości i sektora bezpieczeństwa.

Artykuł 25

Współpraca w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej i korupcji

Strony postanawiają współpracować przy zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, gospodarczej i finansowej oraz korupcji. Współpraca ta ma w szczególności na celu wdrażanie i propagowanie odpowiednich międzynarodowych norm i aktów, takich jak Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i protokoły do niej oraz Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji. Strony zwracają szczególną uwagę na powiązania między przestępczością zorganizowaną a handlem środkami odurzającymi, prekursorami, materiałami niebezpiecznymi i bronią, handlem ludźmi i przemytem migrantów. Prowadzą one wymianę informacji na temat wszystkich kwestii dotyczących zwalczania działalności przestępczej.

Artykuł 26

Zwalczanie niedozwolonych środków odurzających

1. Strony współpracują w celu zapewnienia zrównoważonego, kompleksowego i zintegrowanego podejścia do kwestii związanych ze środkami odurzającymi.

2. Polityki i działania związane ze środkami odurzającymi mają na celu wzmocnienie struktur zwalczających niedozwolone środki odurzające, ograniczających ich podaż, handel nimi i popyt na takie środki, oraz ułatwiających radzenie sobie ze skutkami zdrowotnymi i społecznymi ich nadużywania. Strony współpracują ze sobą, aby zapobiegać nielegalnej produkcji środków odurzających i nielegalnemu wykorzystywaniu prekursorów chemicznych.

3. Zgodnie z tym wspólnym podejściem Strony zapewniają, by walka z nielegalnymi środkami odurzającymi była włączana do wszystkich właściwych obszarów współpracy, takich jak egzekwowanie prawa i propagowanie legalnych źródeł utrzymania, zmniejszanie popytu na środki odurzające oraz zmniejszanie ryzyka i zaistniałych szkód.

4. Współpraca między Stronami obejmuje pomoc techniczną i administracyjną dla Afganistanu w obszarach, o których mowa w ust. 3, obejmujących:

- a) opracowanie przepisów i polityki;
- b) tworzenie instytucji krajowych i ośrodków informacyjnych;
- c) wsparcie dla działań społeczeństwa obywatelskiego w odniesieniu do środków odurzających oraz starań mających na celu zmniejszenie popytu na środki odurzające oraz ograniczenie szkód wynikających z ich nadużywania, w tym leczenia i rehabilitacji;
- d) szkolenie personelu;
- e) badania naukowe dotyczące środków odurzających; oraz
- f) zapobieganie handlowi i wykorzystywaniu prekursorów narkotykowych do nielegalnej produkcji nielegalnych środków odurzających oraz substancji psychotropowych.

Strony mogą zgodzić się na włączenie innych obszarów.

5. W ramach obowiązującego prawa Strony współpracują w celu rozbijania międzynarodowych siatek przestępczych uczestniczących w produkcji i handlu nielegalnymi środkami odurzającymi, między innymi poprzez wymianę informacji i danych wywiadowczych, szkolenia i wymianę najlepszych praktyk, w tym poprzez specjalne techniki dochodzeniowe. Szczególne wysiłki skierowane są na zwalczanie przenikania przestępczości do sfery legalnej gospodarki.

6. Współpraca na poziomie regionalnym w celu zwalczania handlu narkotykami powinna uzupełniać to podejście, między innymi poprzez kontakty dyplomatyczne i fora regionalne, w których uczestniczą Strony, takie jak te, o których mowa w art. 48.

7. Strony wspólnie uzgadniają środki współpracy służące osiągnięciu tych celów. Działania opierają się na wspólnie uzgodnionych zasadach zgodnych z odpowiednimi konwencjami międzynarodowymi, deklaracjami politycznymi oraz deklaracją w sprawie wytycznych dotyczących zmniejszenia popytu na środki odurzające przyjętymi przez Zgromadzenie Ogólne ONZ na 20. sesji specjalnej poświęconej światowemu problemowi narkotykowemu w czerwcu 1998 r., deklaracjami politycznymi i planem działania w zakresie międzynarodowej współpracy na rzecz zintegrowanej i zrównoważonej strategii zwalczania światowego problemu narkotykowego przyjętymi na obradach wysokiego szczebla 52. sesji Komisji ONZ ds. Środków Odurzających w marcu 2009 r. oraz deklaracjami trzeciej konferencji ministerialnej partnerów paktu paryskiego dotyczącej walki z nielegalnym handlem opiatami pochodzącymi z Afganistanu.

Artykuł 27

Współpraca mająca na celu zwalczanie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu

1. Strony postanawiają współpracować, aby zapobiegać wykorzystywaniu swoich systemów finansowych i określonych przedsiębiorstw i zawodów pozostających poza sektorem finansowym do celów prania dochodów pochodzących z działalności przestępczej oraz finansowania terroryzmu.

2. Strony postanawiają propagować pomoc techniczną i administracyjną służącą tworzeniu i wdrażaniu przepisów oraz efektywnemu funkcjonowaniu mechanizmów zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Współpraca pozwala w szczególności na wymianę istotnych informacji w ramach prawodawstwa każdej ze Stron oraz przyjmowanie właściwych, uznanych na szczeblu międzynarodowym norm celem zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, odpowiadających normom przyjętym przez Unię oraz podmioty międzynarodowe działające w tym obszarze, takie jak Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF).

*Artykuł 28***Współpraca w zakresie migracji**

1. Strony postanawiają współpracować w celu zapobiegania nielegalnym przepływom migracyjnym z ich terytorium na terytorium drugiej Strony.
2. Strony potwierdzają znaczenie wspólnego zarządzania przepływami migracyjnymi między Afganistanem a Unią oraz zobowiązują się do prowadzenia kompleksowego dialogu i współpracy w sprawach dotyczących migracji zgodnie z przyjętym przez Unię globalnym podejściem do kwestii migracji i mobilności oraz odpowiednimi konwencjami międzynarodowymi. Taki dialog i współpraca obejmują kwestie dotyczące azylu, związków między migracją a rozwojem, legalnej i nielegalnej imigracji, powrotów, readmisji, wiz, zarządzania granicami, bezpieczeństwa dokumentów, walki z handlem ludźmi i przemytem migrantów.
3. Współpraca w dziedzinach wspomnianych w niniejszym artykule może także obejmować środki budowania zdolności.
4. Strony postanawiają zawrzeć, na wniosek Strony, umowę regulującą szczegółowe zobowiązania w zakresie readmisji, w tym postanowienia dotyczące obywateli innych państw i bezpaństwowców.

*Artykuł 29***Ochrona konsularna**

Afganistan zgadza się, aby organy konsularne i dyplomatyczne każdego reprezentowanego państwa członkowskiego Unii Europejskiej zapewniały ochronę każdemu obywatelowi państwa członkowskiego Unii Europejskiej nieposiadającego stałego przedstawicielstwa w Afganistanie, które mogłoby faktycznie udzielić ochrony konsularnej w danym przypadku, na takich samych warunkach jak w przypadku obywateli tego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

*Artykuł 30***Ochrona danych osobowych**

1. Strony postanawiają współpracować w celu podniesienia stopnia ochrony danych osobowych do poziomu najwyższych norm międzynarodowych, takich jak normy zawarte między innymi w wytycznych Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących regulacji w sprawie skomputeryzowanych archiwów danych osobowych (rezolucja Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych nr 45/95 z dnia 14 grudnia 1990 r.).
2. Współpraca w zakresie ochrony danych osobowych może obejmować między innymi pomoc techniczną w formie wymiany informacji i wiedzy fachowej.

TYTUŁ VI

WSPÓŁPRACA SEKTOROWA*Artykuł 31***Modernizacja administracji publicznej**

Strony postanawiają współpracować w celu stworzenia profesjonalnej, niezależnej i skutecznej służby cywilnej w Afganistanie na szczeblu krajowym i regionalnym. Współpraca w tej dziedzinie koncentruje się na szkoleniu i budowaniu zdolności w celu:

- a) poprawy wydajności organizacyjnej;
- b) zwiększenia skuteczności instytucji w zakresie świadczenia usług;
- c) zapewnienia przejrzystego zarządzania środkami publicznymi oraz odpowiedzialności za nie;
- d) ulepszenia ram prawnych i instytucjonalnych; oraz
- e) poprawy kształtowania i realizacji polityki.

*Artykuł 32***Zarządzanie finansami publicznymi**

Zgodnie z art. 31 Strony zacieśniają współpracę w zakresie zarządzania finansami publicznymi w Afganistanie. Współpraca ta koncentruje się na:

- a) zarządzaniu budżetem na poziomie krajowym i regionalnym;
- b) przejrzystości przepływów finansowych między organami budżetowymi oraz między tymi organami a beneficjentami i odbiorcami;
- c) nadzorze, w tym ze strony parlamentu oraz niezależnych organów audytowych; oraz
- d) mechanizmach skutecznego i szybkiego eliminowania wszelkich nieprawidłowości w wykorzystaniu funduszy publicznych.

Unia zapewnia stosowne wsparcie w tych dziedzinach, koncentrując się na rozwoju zdolności i pomocy technicznej.

*Artykuł 33***Dobre rządy w dziedzinie opodatkowania**

W celu umacniania i rozwijania działalności gospodarczej z jednoczesnym uwzględnieniem potrzeby opracowania odpowiednich ram regulacyjnych Strony uznają i zobowiązują się wdrażać zasady dobrych rządów w dziedzinie podatków. Strony dążą do współpracy w tym zakresie, w szczególności aby ułatwić pobór podatków w Afganistanie oraz aby wesprzeć Afganistan w opracowaniu środków na rzecz skutecznego wdrożenia tych zasad.

*Artykuł 34***Usługi finansowe**

1. Strony postanawiają zacieśniać współpracę w celu usprawnienia systemów rachunkowych, nadzorczych i regulacyjnych w bankowości, ubezpieczeniach oraz innych obszarach sektora finansowego.
2. Strony współpracują w celu rozwinięcia ram prawnych i regulacyjnych, infrastruktury i zasobów ludzkich w Afganistanie, a także wprowadzenia ładu korporacyjnego i międzynarodowych standardów rachunkowości na afgańskim rynku kapitałowym.

*Artykuł 35***Statystyka**

1. Strony postanawiają budować i w dalszym ciągu rozwijać możliwości statystyczne poprzez wspieranie harmonizacji metodologii statystycznych oraz wykorzystanie najlepszych praktyk na podstawie doświadczenia Unii, wraz z gromadzeniem i upowszechnianiem informacji statystycznych. Pozwoli to Stronom na wykorzystanie, na wzajemnie zadowalających warunkach, danych statystycznych dotyczących wszelkich obszarów objętych niniejszą Umową, nadających się do gromadzenia, przetwarzania, analizy i rozpowszechniania danych statystycznych.
2. Współpraca w dziedzinie statystyki powinna polegać przede wszystkim na dzieleniu się wiedzą, propagowaniu dobrych praktyk oraz przestrzeganiu podstawowych zasad ONZ dotyczących statystyk urzędowych i Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych, aby podnieść jakość statystyk.

*Artykuł 36***Zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi**

1. Strony postanawiają zacieśnić współpracę w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi. Należy położyć nacisk na działania zapobiegawcze i proaktywne podejście do postępowania w sytuacji zagrożenia oraz zmniejszać narażenie na klęski żywiołowe i ryzyko z nimi związane.

2. Współpraca w tym obszarze może koncentrować się na:
 - a) zmniejszaniu ryzyka klęsk żywiołowych, a w szczególności budowaniu odporności na nie, zapobieganiu im i łagodzeniu ich skutków;
 - b) zarządzaniu wiedzą, innowacjach, badaniach naukowych i kształceniu w celu stworzenia kultury bezpieczeństwa i odporności na wszystkich szczeblach;
 - c) ocenie ryzyka klęsk żywiołowych, ich monitorowaniu i reagowaniu na nie; oraz
 - d) wspieraniu rozwoju zdolności zarządzania ryzykiem.

Artykuł 37

Zasoby naturalne

1. Strony postanawiają poprawić współpracę i budowanie zdolności w zakresie wykorzystywania, rozwoju, przetwarzania i wprowadzania do obrotu zasobów naturalnych.
2. Współpraca ta uwzględni zrównoważony rozwój zasobów naturalnych poprzez wzmocnienie otoczenia regulacyjnego, ochronę środowiska i przepisy bezpieczeństwa. W celu propagowania ściślejszej współpracy i wzajemnego zrozumienia każda ze Stron może wystąpić z wnioskiem o doraźne spotkanie w sprawach związanych z zasobami naturalnymi.
3. Zgodnie z tytułem IV Strony współpracują w celu stworzenia przejrzystych warunków sprzyjających bezpośrednim inwestycjom zagranicznym, w szczególności w sektorze górnictwym.
4. Uwzględniając swoje strategie i cele gospodarcze i z myślą o rozwijaniu handlu, Strony postanawiają propagować współpracę w zakresie usuwania barier dla handlu zasobami naturalnymi.
5. Zgodnie z art. 49, na wniosek Strony, każda sprawa dotycząca handlu zasobami naturalnymi może zostać poruszona i omówiona na posiedzeniach Wspólnego Komitetu.

Artykuł 38

Kształcenie, badania naukowe, młodzież i szkolenie zawodowe

1. Strony postanawiają wspierać współpracę w zakresie kształcenia, badań naukowych, młodzieży i szkolenia zawodowego. Strony postanawiają szerzyć wiedzę o możliwościach kształcenia w Unii i Afganistanie.
2. Strony ponadto wspierają działania mające na celu:
 - a) tworzenie powiązań między odpowiednimi instytucjami szkolnictwa wyższego, agencjami specjalistycznymi oraz organizacjami młodzieżowymi;
 - b) propagowanie wymiany informacji i wiedzy fachowej oraz mobilności studentów, młodzieży i osób pracujących z młodzieżą, naukowców, pracowników akademickich i innych specjalistów; oraz
 - c) wspieranie budowania zdolności i rozwoju jakości w nauczaniu i uczeniu się przy wykorzystaniu innych przydatnych doświadczeń nabytych przez Strony w tej dziedzinie.
3. Strony postanawiają wspierać realizację programów dotyczących szkolnictwa wyższego oraz młodzieży, takich jak unijny program Erasmus+, oraz programów dotyczących mobilności i szkolenia naukowców, takich jak działania „Maria Skłodowska-Curie”, oraz zachęcać jednostki oświatowe do współpracy przy wspólnych programach w celu propagowania współpracy akademickiej i mobilności oraz ułatwiania współpracy między organizacjami młodzieżowymi, w tym przez zwiększanie mobilności młodzieży i osób pracujących z młodzieżą w kontekście pozaformalnego kształcenia i uczenia się.
4. Należy zachęcać do współpracy badawczej, w tym w ramach programu „Horyzont 2020” – unijnego programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020).

*Artykuł 39***Energia**

1. Strony dążą do zacieśnienia współpracy w sektorze energii, dążąc do poprawy wytwarzania energii, jej dostaw i wykorzystania w Afganistanie, między innymi poprzez:
 - a) propagowanie energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej;
 - b) zacieśnianie współpracy technologicznej; oraz
 - c) szkolenie zawodowe.
2. Strony uznają, że przejrzyste, niedyskryminacyjne, niepowodujące zakłóceń i oparte na poszanowaniu przepisów ramy są najlepszym sposobem na stworzenie warunków sprzyjających bezpośrednim inwestycjom zagranicznym w sektorze energetycznym.

*Artykuł 40***Transport**

Strony postanawiają współpracować czynnie w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania dotyczących wszystkich rodzajów transportu, w szczególności transportu lotniczego, oraz połączeń intermodalnych, między innymi w celu:

- a) ułatwienia przepływu towarów i pasażerów;
- b) zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony środowiska;
- c) szkolenia personelu; oraz
- d) zwiększenia możliwości inwestycyjnych w celu promowania rozwoju gospodarczego poprzez poprawę połączeń transportowych w całym regionie.

*Artykuł 41***Zatrudnienie i rozwój społeczny**

1. W ramach art. 12 Strony postanawiają współpracować w dziedzinie zatrudnienia i rozwoju społecznego, w tym rynku pracy i zatrudnienia młodzieży, bezpieczeństwa i zdrowia w miejscu pracy, równouprawnienia płci oraz godnej pracy.
2. Formy współpracy mogą obejmować między innymi konkretne programy i projekty, zgodnie z wzajemnymi uzgodnieniami, jak również dialog, współpracę i inicjatywy podejmowane w kwestiach stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania na poziomie dwustronnym lub wielostronnym, na przykład w ramach MOP.

*Artykuł 42***Rolnictwo, rozwój obszarów wiejskich, zwierzęta gospodarskie i nawadnianie**

Strony postanawiają współpracować w celu rozwijania afgańskich zdolności w dziedzinie rolnictwa, hodowli zwierząt oraz obszarów wiejskich. Współpraca ta obejmuje:

- a) politykę rolną i zwiększenie produktywności mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego;
- b) zgodnie z tytułem IV – możliwości wprowadzania ułatwień dla przemysłu rolnego i handlu produktami rolnymi, w tym handlu roślinami, zwierzętami, zwierzętami gospodarskimi oraz ich produktami, w celu dalszego rozwoju przemysłu, głównie w sektorze obszarów wiejskich;
- c) dobrostan zwierząt i zwierząt gospodarskich;
- d) rozwój obszarów wiejskich;

- e) wymianę doświadczeń oraz sieci współpracy między działaczami miejscowymi lub podmiotami gospodarczymi, w szczególności w takich obszarach jak badania naukowe i transfer technologii;
- f) rozwój polityki w zakresie zdrowia i jakości roślin, zwierząt i zwierząt gospodarskich;
- g) propozycje współpracy oraz inicjatywy przedstawiane międzynarodowym organizacjom rolniczym;
- h) rozwój zrównoważonego i przyjaznego dla środowiska rolnictwa, w tym produkcji roślinnej, biopaliw oraz transferu biotechnologii;
- i) ochronę odmian roślin, technologię produkcji nasion i biotechnologię rolniczą;
- j) stworzenie baz danych oraz sieci informacji dotyczących rolnictwa i zwierząt gospodarskich; oraz
- k) szkolenia dotyczące rolnictwa i sektora weterynaryjnego.

Artykuł 43

Środowisko i zmiana klimatu

1. Strony współpracują w celu wspierania Afganistanu we wprowadzaniu wysokiego poziomu ochrony środowiska i propagowaniu ochrony zasobów naturalnych i różnorodności biologicznej, w tym lasów, oraz zarządzania nimi, w interesie zrównoważonego rozwoju oraz dostosowania do zmiany klimatu i jej łagodzenia.
2. Strony zamierzają propagować ratyfikację, wprowadzanie w życie i przestrzeganie umów wielostronnych w sprawie środowiska naturalnego i zmiany klimatu.
3. Strony zamierzają zacieśnić współpracę w zakresie dostosowania do zmiany klimatu i jej łagodzenia, ze szczególnym naciskiem na zasoby wodne.

Artykuł 44

Zdrowie publiczne

Strony postanawiają, że ich współpraca będzie dotyczyć reformy sektora opieki zdrowotnej, a także profilaktyki i zwalczania poważnych chorób, między innymi poprzez promowanie wdrażania umów międzynarodowych w sprawie ochrony zdrowia. Obejmuje ona również starania o rozszerzenie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej w Afganistanie, poprawę jakości usług zdrowotnych dla grup społecznych znajdujących się w trudnej sytuacji, w szczególności kobiet i dzieci, zwiększenie dostępu do czystej wody i infrastruktury sanitarnej oraz szerzenie zasad higieny.

Artykuł 45

Kultura

1. Strony postanawiają wspierać współpracę w zakresie kultury w celu zwiększenia wzajemnego zrozumienia i poszerzenia wiedzy o swoich kulturach. W tym celu Strony wspierają i propagują odpowiednie działania społeczeństwa obywatelskiego. Strony szanują różnorodność kulturową.
2. Strony dążą do podejmowania odpowiednich działań, aby propagować wymianę kulturalną oraz realizować wspólne inicjatywy w różnych sferach kultury, w tym współpracę w zakresie ochrony dziedzictwa.
3. Strony postanawiają konsultować się wzajemnie i współpracować w ramach odpowiednich forów międzynarodowych, np. Unesco, tak aby osiągać wspólne cele, takie jak propagowanie różnorodności kulturowej i ochrona dziedzictwa kulturowego. W odniesieniu do różnorodności kulturowej Strony postanawiają również wspierać wdrażanie Konwencji Unesco z 2005 r. w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego.

*Artykuł 46***Społeczeństwo informacyjne**

Uznając, że technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) są ważnym elementem współczesnego życia oraz posiadają ogromne znaczenie dla rozwoju gospodarczego i społecznego, Strony podejmują wymianę poglądów na temat swojej polityki w tej dziedzinie w celu wspierania rozwoju gospodarczego, między innymi przez łączenie kształcenia i badań naukowych. Strony, w stosownych przypadkach, rozważają najlepsze sposoby współpracy w tej dziedzinie, w szczególności w zakresie handlu produktami ICT, regulacji komunikacji elektronicznej oraz innych zagadnień związanych ze społeczeństwem informacyjnym.

*Artykuł 47***Polityka audiowizualna i medialna**

Strony będą propagować, wspierać i ułatwiać wymianę, współpracę i dialog między odpowiednimi instytucjami i podmiotami w dziedzinach dotyczących polityki audiowizualnej i medialnej. Strony postanawiają ustanowić regularny dialog w tych dziedzinach.

TYTUŁ VII

WSPÓŁPRACA REGIONALNA*Artykuł 48***Współpraca regionalna**

1. Strony uznają, że regionalne inicjatywy współpracy są niezbędne do przywrócenia statusu Afganistanu jako pomostu łączącego Azję Środkową, Azję Południową i Bliski Wschód, a także do stymulowania wzrostu gospodarczego i stabilności politycznej w regionie. W związku z tym Strony postanawiają współpracować w zakresie propagowania współpracy regionalnej za pomocą środków, które będą wspieraniem dla wysiłków afgańskiego rządu, w szczególności Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w zakresie budowania zdolności. Większe zdolności umożliwią rządowi afgańskiemu odgrywanie ważniejszej roli w różnych organizacjach, procesach i forach regionalnych. Współpraca ta może obejmować środki służące budowaniu zdolności i zaufania, takie jak programy szkoleniowe, warsztaty i seminaria, wymiany ekspertów, badania i inne działania uzgodnione przez Strony.

2. Strony pochwalają i potwierdzają swoje poparcie dla procesu stambulskiego jako ważnej inicjatywy na rzecz współpracy politycznej między Afganistanem a jego sąsiadami, w tym poprzez środki budowania zaufania, uzgodnione podczas konferencji ministerialnej „Serce Azji”, która odbyła się w Kabulu w dniu 14 czerwca 2012 r. Unia wspiera wysiłki Afganistanu zmierzające do zapewnienia skutecznego wdrażania środków budujących zaufanie oraz wypełnienia innych zobowiązań regionalnych.

3. Strony postanawiają również propagować współpracę regionalną za pośrednictwem swoich kontaktów dyplomatycznych oraz na forach regionalnych, w których uczestniczą.

TYTUŁ VIII

RAMY INSTYTUCJONALNE*Artykuł 49***Wspólny Komitet**

1. Niniejszym ustanawia się Wspólny Komitet składający się z przedstawicieli Stron na najwyższym możliwym szczeblu, który ma następujące zadania:

- a) zapewnienie należytego funkcjonowania i wykonania niniejszej Umowy;
- b) określenie priorytetów w związku z celami niniejszej Umowy;
- c) monitorowanie rozwoju wszechstronnych stosunków między Stronami oraz formułowanie zaleceń w celu realizacji celów niniejszej Umowy;

- d) w stosownych przypadkach występowanie o udzielenie informacji do komitetów lub innych podmiotów ustanowionych na mocy innych umów między Stronami oraz analizowanie wszelkich sprawozdań przekazanych przez te podmioty;
 - e) wymiana opinii i przedkładanie sugestii na temat wszelkich spraw stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania, w tym na temat przyszłych działań i środków dostępnych na ich realizację;
 - f) uzgadnianie różnic zdań wynikających ze stosowania lub interpretacji niniejszej Umowy; oraz
 - g) analizowanie wszelkich informacji przedstawionych przez Strony w odniesieniu do wypełniania zobowiązań oraz prowadzenie konsultacji w celu uzgodnienia rozwiązań w przypadku ewentualnych rozbieżności zgodnie z art. 54.
2. Wspólny Komitet zbiera się zasadniczo na przemian w Kabulu i w Brukseli, w terminach ustalonych w drodze wzajemnego porozumienia. W drodze porozumienia pomiędzy Stronami można również zwoływać posiedzenia nadzwyczajne Wspólnego Komitetu. Wspólnemu Komitetowi przewodniczy naprzemiennie każda ze Stron. Porządek obrad Wspólnego Komitetu ustala się w drodze porozumienia między Stronami.
3. Wspólny Komitet może podjąć decyzję o utworzeniu specjalnych komitetów lub grup roboczych, wspierających go w wypełnianiu jego zadań. Wspólny Komitet określa skład i obowiązki takich komitetów lub grup oraz ich sposób działania.
4. Wspólny Komitet zapewnia sprawne funkcjonowanie wszelkich umów bądź protokołów sektorowych, które Strony zawarły w ramach niniejszej Umowy.
5. Wspólny Komitet przyjmuje swój własny regulamin.

TYTUŁ IX

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 50

Zasoby potrzebne do współpracy

W zakresie, w jakim pozwalają na to odpowiednie przepisy, procedury i zasoby, Unia udziela Afganistanowi pomocy technicznej i finansowej w celu wdrożenia współpracy określonej w niniejszej Umowie, a Afganistan udostępni niezbędne zasoby, w tym środki finansowe, by zapewnić, że uzgodnione cele zostaną osiągnięte.

Artykuł 51

Współpraca w zakresie zwalczania nadużyć finansowych

1. Strony zapewniają pomoc finansową zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami i współpracują w ramach ochrony swoich interesów finansowych. Podejmują one skuteczne działania, aby zapobiegać nadużyciom finansowym, korupcji i wszelkim innym nielegalnym działaniom naruszającym ich interesy finansowe oraz aby zwalczać te zjawiska.
2. Wszelkie późniejsze umowy lub instrumenty finansowe, które zostaną zawarte przez Strony w trakcie wykonywania niniejszej Umowy, zawierają szczegółowe klauzule finansowe dotyczące współpracy obejmujące kontrole i inspekcje na miejscu, kontrole oraz środki zwalczania nadużyć finansowych, w tym między innymi czynności prowadzone przez Europejski Trybunał Obrachunkowy i Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych.
3. W celu prawidłowego wykonania niniejszego artykułu właściwe organy Stron wymieniają się informacjami, a na wniosek jednej ze Stron przeprowadzają konsultacje zgodnie z właściwym prawodawstwem.
4. Organy afgańskie regularnie sprawdzają, czy operacje finansowane ze środków unijnych są należycie realizowane. Podejmują one stosowne działania zapobiegające nadużyciom finansowym, korupcji i wszelkim innym rodzajom nielegalnej działalności prowadzonym ze szkodą dla takich środków. Organy afgańskie powiadamiają Komisję Europejską o wszelkich takich środkach.
5. Organy afgańskie przekazują Komisji Europejskiej bezzwłocznie wszelkie pozyskane informacje o podejrzanych lub stwierdzonych przypadkach nadużyć finansowych, korupcji lub wszelkich innych nielegalnych działaniach w związku z wykorzystaniem środków finansowych Unii. W przypadku podejrzenia nadużycia finansowego lub korupcji informowany jest również Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych. Organy afgańskie powiadamiają również Komisję Europejską o wszelkich działaniach podjętych w związku z faktami, o których zawiadomiły ją na podstawie niniejszego ustępu.

6. Organy afgańskie zapewniają dochodzenie i ściganie w przypadku podejrzewanych i stwierdzonych nadużyć finansowych, korupcji i innych rodzajów nielegalnej działalności na szkodę środków finansowych Unii. W stosownych przypadkach Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych może wspierać właściwe organy afgańskie w wykonywaniu tych zadań.
7. Zgodnie z prawodawstwem unijnym i wyłącznie w celu ochrony interesów finansowych Unii, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych jest upoważniony do przeprowadzenia w Afganistanie, na wniosek, kontroli i inspekcji na miejscu. Są one przygotowywane i przeprowadzane w ścisłej współpracy z właściwymi organami afgańskimi. Organy afgańskie zapewniają Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych wszelką pomoc, jakiej on potrzebuje, aby móc wykonywać swoje obowiązki.
8. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych oraz właściwe organy afgańskie mogą postanowić o dalszej współpracy w obszarze zwalczania nadużyć finansowych, łącznie z dokonywaniem uzgodnień operacyjnych.

Artykuł 52

Przyszły kształt Umowy

Każda ze Stron może przedstawiać propozycje dotyczące rozszerzenia zakresu współpracy na podstawie niniejszej Umowy z uwzględnieniem doświadczeń zgromadzonych podczas jej wykonywania.

Artykuł 53

Inne umowy

1. Bez uszczerbku dla odpowiednich postanowień Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ani niniejsza Umowa, ani działania podejmowane na jej podstawie nie mają wpływu na uprawnienia państw członkowskich Unii Europejskiej do nawiązywania współpracy dwustronnej lub do zawierania, w stosownych przypadkach, umów dwustronnych i umów o współpracy z Afganistanem. Niniejsza Umowa nie wpływa na stosowanie lub wykonywanie zobowiązań podjętych przez każdą ze Stron w ramach stosunków z osobami trzecimi.
2. Strony mogą uzupełniać niniejszą Umowę, zawierając umowy szczegółowe w odniesieniu do każdego obszaru współpracy objętego jej zakresem. Takie umowy szczegółowe są integralną częścią ogólnych stosunków dwustronnych regulowanych niniejszą Umową oraz stanowią część wspólnych ram instytucjonalnych.

Artykuł 54

Wypełnianie zobowiązań

1. W przypadku rozbieżności dotyczących stosowania lub interpretacji niniejszej Umowy każda ze Stron może zwrócić się do Wspólnego Komitetu.
2. Jeżeli jedna ze Stron uważa, że druga Strona nie wypełniła któregośkolwiek ze swoich zobowiązań wynikających z niniejszej Umowy, może ona podjąć właściwe działania w odniesieniu do niniejszej Umowy lub każdej umowy szczegółowej, o której mowa w art. 53 ust. 2.
3. Zanim Strona to jednak uczyni, z wyjątkiem szczególnie nagłych przypadków, dostarcza Wspólnemu Komitetowi wszelkie informacje w tym zakresie konieczne do dokładnego zbadania sytuacji w celu znalezienia rozwiązania zadowalającego obie Strony.
4. Przy wyborze odpowiednich środków pierwszeństwo należy przyznać tym, które w najmniejszym stopniu zakłócają funkcjonowanie niniejszej Umowy lub jakiegokolwiek umowy szczegółowej, o której mowa w art. 53 ust. 2. O środkach tych powiadamia się niezwłocznie drugą Stronę i jeżeli druga Strona przedstawi taki wniosek, stają się one przedmiotem konsultacji w ramach Wspólnego Komitetu.

5. Strony postanawiają, że do celów prawidłowej interpretacji i właściwego stosowania w praktyce niniejszej Umowy „szczególnie nagłe przypadki”, o których mowa w ust. 3, oznaczają przypadki istotnego naruszenia niniejszej Umowy przez jedną ze Stron. Istotne naruszenie niniejszej Umowy polega na:

- a) zerwaniu niniejszej Umowy niezgodnie z zasadami ogólnymi prawa międzynarodowego lub
- b) naruszeniu któregokolwiek z zasadniczych elementów niniejszej Umowy, o których mowa w art. 2 ust. 3 i art. 9 ust. 2.

Artykuł 55

Ułatwienia

Aby ułatwić współpracę w ramach niniejszej Umowy, Strony postanawiają zapewnić urzędnikom i ekspertom zaangażowanym w realizację współpracy ułatwienia konieczne do wykonania ich zadań, zgodnie z odpowiednimi przepisami wewnętrznymi i regulacjami Stron.

Artykuł 56

Względy bezpieczeństwa i ujawnianie informacji

1. Postanowienia niniejszej Umowy nie naruszają przepisów ustawowych i wykonawczych Stron dotyczących publicznego dostępu do dokumentów urzędowych.
2. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie może być interpretowane w sposób wymagający od którejkolwiek ze Stron przekazania informacji, których ujawnienie uznaje ona za sprzeczne ze swoimi podstawowymi względami bezpieczeństwa.
3. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do ochrony wszelkich informacji niejawnych otrzymanych w trakcie współpracy.

Artykuł 57

Definicja Stron

Do celów niniejszej Umowy określenie „Strony” oznacza z jednej strony Unię lub jej państwa członkowskie lub Unię i jej państwa członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi uprawnieniami, a z drugiej strony Afganistan.

Artykuł 58

Terytorialny zakres stosowania

Niniejszą Umowę stosuje się do terytorium, na którym stosuje się Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej na warunkach określonych w tych Traktatach oraz do terytorium Afganistanu.

Artykuł 59

Wejście w życie, tymczasowe stosowanie, okres obowiązywania i rozwiązanie Umowy

1. Niniejsza Umowa wchodzi w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu, w którym Strony powiadomią się wzajemnie o zakończeniu niezbędnych w tym celu procedur prawnych.
2. Niezależnie od ust. 1 Unia i Afganistan postanawiają tymczasowo stosować niniejszą Umowę w części, określonej przez Unię, zgodnie z ust. 3, oraz zgodnie z ich własnymi procedurami wewnętrznymi i mającym zastosowanie prawodawstwem.

3. Tymczasowe stosowanie staje się skuteczne od pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dacie otrzymania:
 - a) powiadomienia Unii o zakończeniu niezbędnych w tym celu procedur, wskazującego części Umowy, które stosuje się tymczasowo; oraz
 - b) instrumentów ratyfikacyjnych złożonych przez Afganistan zgodnie z jego procedurami i mającym zastosowanie prawodawstwem.
4. Niniejsza Umowa obowiązuje przez okres wstępny wynoszący dziesięć lat. Umowa jest automatycznie przedłużana o kolejne okresy pięcioletnie, chyba że sześć miesięcy przed wygaśnięciem Strona powiadomi na piśmie o zamiarze jej nieprzedłużenia.
5. Wszelkie zmiany niniejszej Umowy dokonywane są za porozumieniem Stron i wchodzą w życie dopiero po wzajemnym powiadomieniu się o zakończeniu niezbędnych w tym celu procedur prawnych.
6. Każda ze Stron może wypowiedzieć niniejszą Umowę za pisemnym powiadomieniem drugiej Strony. Wypowiedzenie staje się skuteczne sześć miesięcy po otrzymaniu takiego powiadomienia przez drugą Stronę.
7. Powiadomienia dokonywane zgodnie z niniejszym artykułem należy kierować odpowiednio do Sekretarza Generalnego Rady Unii Europejskiej lub do Ministerstwa Spraw Zagranicznych Afganistanu.

Artykuł 60

Teksty autentyczne

Niniejsza Umowa zostaje sporządzona w dwóch egzemplarzach w językach: angielskim, bułgarskim, chorwackim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim, włoskim, paszto i dari, przy czym każdy z tych tekstów jest jednakowo autentyczny.

Съставено в Мюнхен на осемнадесети февруари две хиляди и седемнадесета година.

Hecho en Múnich el dieciocho de febrero de dos mil diecisiete.

V Mnichově dne osmnáctého února dva tisíce sedmáct.

Udfærdiget i München, den attende februar to tusind og sytten.

Geschehen zu München am achtzehnten Februar zweitausendsiebzehn.

Kahe tuhante seitsmeteistkümnenda aasta veebruarikuu kaheksateistkümnendal päeval Münchenis.

Έγινε στο Μόναχο, στις δεκαοκτώ Φεβρουαρίου δύο χιλιάδες δεκαεπτά.

Done at Munich on the eighteenth day of February in the year two thousand and seventeen.

Fait à Munich, le dix-huitième jour du mois de février deux mille dix-sept.

Sastavljeno u Münchenu osamnaestog veljače godine dvije tisuće sedamnaeste.

Fatto a Monaco il diciotto di febbraio dell'anno duemilaediciassette.

Mínhenē, divi tūkstoši septiņpadsmitā gada astoņpadsmitajā februārī.

Priimta Mюнчene du tūkstančiai septynioliktą metų vasario aštuonioliktą dieną.

Kelt Münchenben, a kétezer-tizenhetedik év február havának tizenyolcadik napján.

Magħmul fi Munich fit-tmintax-il jum ta' Frar fis-sena elfejn u sbatax.

Gedaan te München, achttien februari tweeduizend zeventien.

Sporządzono w Monachium osiemnastego dnia lutego roku dwa tysiące siedemnastego.

Feito em Munique aos dezoito dias do mês de fevereiro de dois mil e dezassete.

Íntocmit la München la optsprezece februarie două mii șaptesprezece.

V Mníchove osemnásteho februára dvetisíc sedemnášť.

V Münchnu, osemnajstega februarja dva tisoč sedemnajst.

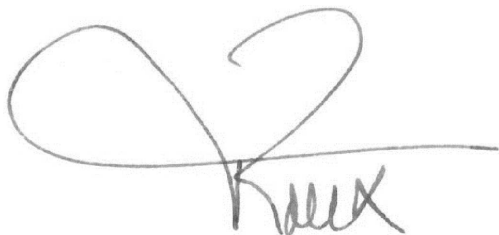
Tehty Münchenissä kahdeksantentoista päivänä helmikuuta vuonna kaksituhattaseitsemäntoista.

Utfärdat i München den artonde februari år tjugohundrasjutton.

بتاریخ سی ماه دلو سال سیزده صد و نود و پنج در شهر مونیخن به امضاء رسید

د دیارلس سوہ و پنخہ نویم کال د سلواغی میاشتی پر دیرشمہ نییہ د مونیخن پہ بنار کی امضاء شول

Voor het Koninkrijk België
Pour le Royaume de Belgique
Für das Königreich Belgien

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

За Република България

Za Českou republiku

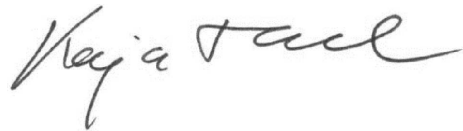
For Kongeriget Danmark

Für die Bundesrepublik Deutschland

Eesti Vabariigi nimel

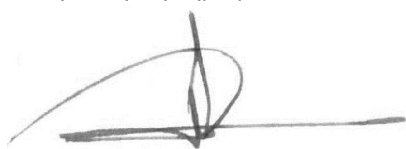

Thar cheann Na hÉireann

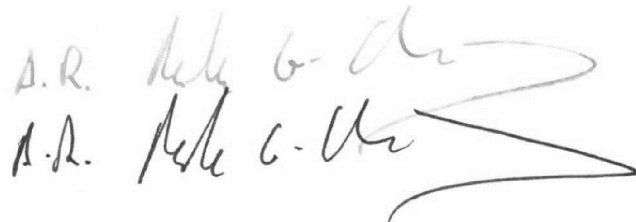
For Ireland

Για την Ελληνική Δημοκρατία

Por el Reino de España

Pour la République française

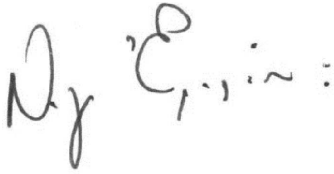
Za Republiku Hrvatsku

Per la Repubblica italiana

Για την Κυπριακή Δημοκρατία

Latvijas Republikas vārdā –

Lietuvos Respublikos vardu

Pour la Grand-Duché de Luxembourg

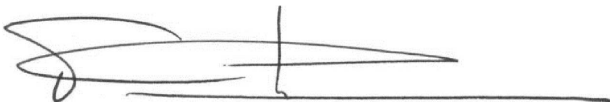
Magyarország részéről

Għar-Repubblika ta' Malta

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

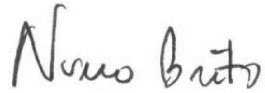
Für die Republik Österreich

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Pela República Portuguesa

Pentru România

Za Republiko Slovenijo

Za Slovenskú republiku

Suomen tasavallan puolesta

För Republiken Finland

För Konungariket Sverige

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

За Европейския съюз
Por la Unión Europea
Za Evropskou unii
For Den Europæiske Union
Für die Europäische Union
Euroopa Liidu nimel
Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
For the European Union
Pour l'Union européenne
Za Europejską uniję
Per l'Unione europea
Eiropas Savienības vārdā –
Europos Sąjungos vardu
Az Európai Unió részéről
Għall-Unjoni Ewropea
Voor de Europese Unie
W imieniu Unii Europejskiej
Pela União Europeia
Pentru Uniunea Europeană
Za Európsku úniu
Za Evropsko unijo
Euroopan unionin puolesta
För Europeiska unionen

به نمایندگی از جمهوری اسلامی افغانستان
د افغانستان اسلامي جمهوریت په استازیتوب